

Також питанням фінансової стабільності приділяють велику увагу також центральні банки Німеччини (Deutsche Bundesbank), Австрії (Oesterreichische Nationalbank, OeNB), Нової Зеландії (Reserve Bank of New Zealand), Туреччини (Central Bank of the Republic of Turkey), Швеції (Riksbank), Чилі (Central Bank of Chile).

Список літератури:

1. Defining Financial Stability/ G. J. Schinasi – IMF Working Paper. International Monetary Fund, Washington D.C., 2004. – № 187. – Р. 18.
2. Офіційний сайт Міжнародного валютного фонду [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/index.htm>
3. Сидоренко О. Роль звіту про фінансову стабільність у діяльності центрального банку/ О.Ю. Сидоренко // Вісник ДВНЗ «Українська академія банківської справи НБУ». – Суми, 2010. – С. 244–256.
4. Центр фінансової стабільності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.centerforfinancialstability.org/fsr_reports.php.

Любов ПРИЙДУН

*к.е.н., викладач кафедри банківської справи
Тернопільського національного економічного університету*

БАНКІВСЬКЕ КРЕДИТУВАННЯ РЕАЛЬНОГО СЕКТОРУ ЯК УМОВА СТИМУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ

Економічний розвиток України неможливий без ефективного функціонування банківської системи. Це пов'язано з тим, що в умовах обмеженості фінансових ресурсів держави в зв'язку із значним бюджетним дефіцитом, інвестиційній непривабливості України через політичну, економічну та воєнну нестабільність, залучення достатніх обсягів зовнішніх ресурсів є практично неможливим. Саме тому банківський сектор має стати тим ключовим елементом, котрий дозволить відновити розвиток реального сектору економіки. Це обумовлює необхідність не лише у ефективній мобілізації комерційними банками тимчасово вільних коштів суб'єктів ринку, а й спрямування їх у перспективні інвестиційні проекти, котрі здатні при допустимому рівні ризику забезпечити належний рівень доходу. Водночас, сучасний стан банківської системи характеризується наявністю низки проблемних моментів, які зменшують ефективність діяльності банків, можливість забезпечення суспільства у достатньому обсязі банківських послуг та стримують фінансування економіки країни, що пов'язано із підвищеною нестабільністю умов їх функціонування та недостатнім врахуванням ризиків як макро-, так і мікроекономічного рівнів.

Різке зростання невизначеності навіть найближчої перспективи, пов'язане з непрогнозованістю політики держави та воєнною агресією, важка економічна та політична ситуація, наявність кризи збуту на внутрішньому та зовнішньому ринках, труднощі переливу коштів з фінансового в реальний сектор економіки, «шокові» удари девальвацій гривні та підвищення собівартості продукції, значна частка складових якої, навіть не маючи імпортного походження, має ціну, номіновану в іноземній валюті, є тими основними факторами, що перешкоджають відновленню кредитної діяльності банків та відповідним чином позначається на фінансовому стані як населення, так і підприємств України. Під впливом факторів формується суперечність між об'єктивно високою соціально-економічною значущістю функцій

підприємців, і його низькою плато- і кредитоспроможністю. Водночас, кредитна підтримка останніх є особливо важливою, адже за умов, коли ріст ВВП залежить від структурної перебудови економіки, то лише фінансова підтримка реального сектора дозволить підвищити технічне оснащення підприємств, що стане підґрунтям у майбутньому для високих темпів економічного зростання.

Разом з тим, кредитування реального сектору є досить ризиковим сегментом для вкладення ресурсів, адже більшість підприємств працюють на застарілому обладнанні та є некредитоспроможними, що, в свою чергу, може спричинити втрату доходів, а відтак і знизити ефективність ведення банківського бізнесу, що відображається й на ціні кредитів.

Зазначмо, що важливість кредитної підтримки банками реального сектору економіки задекларована й Національним банком України в Основних засадах грошово-кредитної політики на 2015 рік [1]. Зокрема в цьому документі зазначається: «У міру прогресу в напрямі досягнення визначеного інфляційного орієнтиру на 2015 рік, а також стабілізації діяльності банківської системи вживатимуться заходи в напрямі підтримки діяльності Уряду України щодо відновлення економічного зростання. Така робота концентруватиметься насамперед у площині створення умов для активізації кредитної підтримки банками реального сектору економіки...».

Слід зазначити, що вітчизняна банківська система до сих пір не стала істотним джерелом інвестиційних ресурсів для сфери реального виробництва. Незважаючи на постійне загальне збільшення об'ємів кредитування в Україні, їх питома вага у ВВП є досить невеликою – 62 %[1; 2], і тому можна зробити висновок про низьку активність українських банків у забезпеченні темпів економічного зростання. Крім того, комерційні банки характеризуються високою залежністю від залучених ресурсів і слабкою концентрацією капіталу, а відтак низьким рівнем розвитку кредитно-інвестиційної діяльності. Усе це зумовлює появу певних проблем і протиріч у розвитку інститутів реального сектору економіки. Так, у структурі інвестиційних ресурсів підприємств продовжують переважати власні кошти (53% від загального обсягу), використання яких забезпечує досягнення короткострокових цілей і завдань, тоді як частка банківських кредитів як джерела капіталовкладень коливалася на рівні 14-17%. Така модель кредитування не відповідає цілям довгострокового розвитку, оскільки спрямована на споживання та підтримку поточної діяльності підприємств, а не на економічне зростання (частка кредитів банків у поточну діяльність коливається у межах 84 %) [2].

Одним із основних чинників, що стримує розвиток кредитування реального сектору в Україні, є високі ставки по банківських кредитах (біля 20%)[2], що вимагає відповідного забезпечення прибутковості позичальників задля можливості їх погашення. Підвищення вартості банківських кредитів в умовах економічної нестабільності потребує збільшення мінімальної суми прибутку для покриття фінансових витрат підприємства, а зростаючі фінансові витрати, в свою чергу, можуть призвести до збиткової діяльності. Загалом у 2014 році збитково працювало 45,4% підприємств. Ними допущено 295,7 млрд.грн. збитків. Значна кількість збиткових підприємств спостерігалась у таких видах економічної діяльності: операції з нерухомим майном – 54,5% (частки банківських кредитів від загальної суми – 36%, прострочених кредитів –39%); транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність –52%(частки банківських кредитів від загальної суми–5%, прострочених кредитів –2,6%); будівництво – 48,6% (частки банківських кредитів від загальної суми – 6,1%, прострочених кредитів –10,7%); промисловість (47,7%) (частки

банківських кредитів від загальної суми – 20,8%, прострочених кредитів –22,5%). При цьому, рівень рентабельності підприємств станом на 2014 р. становила біля 3%, а рівень рентабельності промислових підприємств – 2,8% [1; 2].

За цих умов, для стимулювання кредитування банками реального сектору, необхідно: розвивати систему гарантії кредитів, наданих пріоритетним галузям економіки; запровадити цільові лімітні аукціони, та кредитні лінії в рамках рефінансування НБУ кошти від яких будуть спрямовуватись на кредитування реального сектору; забезпечити умови, які б зацікавили банківські установи в кредитуванні підприємств реального сектору та створити механізм податкового й бюджетного стимулювання як підприємств, так і банківських установ (використання кредитних канікул, пільгове кредитування); забезпечити належне правове та економічне середовище, яке б сприяло захисту інтересів кредиторів та позичальників в процесі кредитування.

Отже, банківське кредитування реального сектору має стати потужним джерелом фінансування підприємницької діяльності, що дозволить забезпечити процеси розширеного відтворення в суспільстві за рахунок активізації інвестиційно-інноваційної діяльності. Тому стимулювання банківського кредитування реального сектора економіки є важливим завданням економічної політики, вирішення якого матиме суттєвий соціально-економічний ефект для розвитку України. Проте низка специфічних особливостей розвитку підприємництва в Україні, складні внутрішні і зовнішні економічні умови діяльності підприємств реального сектору підвищують ризики банківського кредитування цього сегменту, внаслідок чого виникає розрив між потребою підприємців у кредитах та спроможністю банківської системи її задовольнити. За цих умов реалізація економічної ролі банківського кредитування як рушійної сили розширеного відтворення утруднюється. Подолати ж цю проблему можливо лише за рахунок тісної взаємодії всіх учасників фінансово-кредитного ринку – позичальників, банків, НБУ і держави.

Список літератури:

1. Офіційний сайт НБУ. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua/doccatalog/document?id=10465306>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/>.

Богдан РИЗВАНЮК
студент факультету банківського бізнесу
Тернопільський національний економічний університет
Науковий керівник:
к.е.н., доцент Андрушків Т.І.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ БАНК ТА ЙОГО ФУНКЦІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Одним із елементів розвитку економіки є ефективне проведення монетарної політики, яка являє собою політику держави через яку уповноважена державою інституція, тобто Центральний банк, контролює обсяг пропозицій грошей з метою встановлення цінової стабільності, сприяння економічному зростанню, дотриманню